

LT

LT

LT

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2011.2.15
COM(2011) 60 galutinis

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

ES vaiko teisių darbotvarkė

TURINYS

Ižanga.....	3
1. Bendrieji principai.....	4
1.1. Vaiko teisių įtraukimas į ES pagrindinių teisių politiką	4
1.2. Įrodymais grįstos politikos pagrindo kūrimas.....	5
1.3. Bendradarbiavimas su suinteresuotosiomis šalimis	5
2. Konkretūs ES veiksmai vaikų labui	5
2.1. Vaiko interesus atitinkantis teisingumas	5
2.2. Tikslinės ES pastangos apsaugoti vaikus, kai jie yra pažeidžiami.....	8
2.3. Vaikai ES išorės veiksmų politikoje	12
3. Vaikų dalyvavimas ir informuotumo didinimas	13
Išvada.....	14

IŽANGA

Vaiko teisių rėmimas ir apsauga yra vienas pagrindinių ES uždavinių, kuris Lisabonos sutartyje dar labiau pabrėžiamas. Visų pirma Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnio 3 dalyje aiškiai reikalaujama, kad ES skatintų vaiko teisių apsaugą. Be to, vaiko teisės įtvirtintos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje¹. Chartijos 24 straipsnyje pripažįstama, kad vaikai yra nepriklausomi ir autonomiškai teisių turėtojai. Jame taip pat nustatyta, kad valstybės ir privačios institucijos turi pirmiausia vadovautis vaiko interesais.

Vaiko teisės remiamos ir pagal tarptautinius įsipareigojimus. Visos ES valstybės narės yra ratifikavusios Jungtinių Tautų vaiko teisių konvenciją (JTVTK)². Vykdam ES politiką ir veiksmus, turinčius poveikį vaiko teisėms, reikia toliau vadovautis JTVTK standartais ir principais. 2006 m. Komisija komunikatu „Dėl ES vaiko teisių strategijos kūrimo“³ padėjo pagrindą vaiko teisėms remti ir saugoti vidaus ir išorės politikoje. Tame komunikate Komisija nustato struktūras⁴, kuriomis siekiama didinti ES institucijų gebėjimus spręsti su vaiko teisėmis susijusius klausimus, padeda įrodymais grįstos politikos pagrindus ir sustiprina bendravimą su suinteresuotosiomis šalimis.

Atsižvelgdama į Lisabonos sutartyje ir Pagrindinių teisių chartijoje prisiimtą tvirtą ir stiprų įsipareigojimą dėl vaiko teisių, Komisija mano, kad metas daryti pažangą šioje srityje ir nuo politinių uždavinių pereiti prie veiksmų. Strategijoje „Europa 2020“⁵ pristatoma, kaip Europa turėtų atrodyti XXI amžiuje, kai šių dienų vaikai turės daugiau švietimo galimybių, galės naudotis paslaugomis ir ištekliais, kurių jiems reikia augant, ir vieną dieną nuves Europą į XXII amžių. Todėl Komisija šiuo komunikatu ragina vykdyti „ES vaiko teisių darbotvarkę“. Tikslas – pakartoti tvirtą visų ES institucijų ir valstybių narių įsipareigojimą remti ir saugoti vaiko teises ir jų laikytis visose svarbiose ES politikos srityse ir galiausiai šį įsipareigojimą paversti konkrečiais rezultatais. Ateityje visų tiesiogiai ar netiesiogiai su vaikais susijusių sričių ES politika turėtų būti kuriama, įgyvendinama ir stebima pirmiausia vadovaujantis vaiko interesais, įtvirtintais ES pagrindinių teisių chartijoje ir JTVTK.

ES vaiko teisių darbotvarkė parengta atsižvelgus į plataus masto viešų konsultacijų rezultatus⁶ ir visų ES valstybių narių vaikų poreikius bei jiems rūpimus klausimus, išreikštus per atskiras, tikslines konsultacijas su jais⁷. Joje taip pat atsižvelgiama į preliminarinius ES dokumentų, turinčių įtakos vaiko teisėms, poveikio vertinimo rezultatus. Rengiant šį komunikatą prisidėjo

¹ Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija, OL C 83, 2010 3 30, p. 389–403.

² Paskelbta <http://www2.ohchr.org/english/law/crc.htm>. JTVTK fakultatyvinį protokolą dėl vaikų dalyvavimo ginkluotuose konfliktuose ratifikavo visos ES valstybės narės, išskyrus Estiją. Fakultatyvinį protokolą dėl vaikų pardavimo, vaikų prostitucijos ir vaikų pornografijos ratifikavo visos ES valstybės narės, išskyrus Čekiją, Suomiją, Airiją, Liuksemburgą ir Maltą.

³ Komisijos komunikatas „Dėl ES vaiko teisių strategijos kūrimo“ COM(2006) 367 galutinis. Paskelbta <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0367:FIN:LT:PDF>.

⁴ Europos vaiko teisių forumas ir jo iniciatyvinė grupė; Komisijos tarpžinybinė grupė; Komisijos vaiko teisių koordinatorius.

⁵ Komisijos komunikatas „2020 m. Europa. Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija“, COM(2010) 2020, galutinis. Paskelbta <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:LT:PDF>.

⁶ Komunikatas grįstas ne tik vieša konsultacija, su kuria galima susipažinti adresu http://ec.europa.eu/justice/news/consulting_public/news_consulting_0009_en.htm, bet ir tikslinių konsultacijų su konkrečių politikos sričių ekspertais rezultatais.

⁷ Eurobarometro kokybinis tyrimas „Vaiko teisės“, 2010 m. spalio mėn. Paskelbta http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/quali/ql_right_child_sum_en.pdf.

Europos Parlamentas⁸, Regionų komitetas⁹, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, Europos Taryba¹⁰, taip pat pagrindinės suinteresuotosios šalys, kaip antai UNICEF, vaikų ombudsmenai valstybėse narėse ir pilietinė visuomenė; be to, remtasi Europos vaiko teisių forumo darbu¹¹.

ES vaiko teisių darbotvarkėje pristatomi bendrieji principai, kuriais turėtų būti užtikrinama, kad ES, laikydamasi su vaiko teisėmis susijusių Chartijos ir JTVTK nuostatų, savo veiksmais rodytų pavyzdį. Be to, darbotvarkėje pateikiama nemažai konkrečių veiksmų tose srityse, kuriose ES galėtų sukurti realią papildomą naudą, pavyzdžiui, vaiko interesus atitinkantis teisingumas, pažeidžiamose situacijose esančių vaikų apsauga ir kova su smurtu prieš vaikus Europos Sąjungoje ir už jos ribų.

1. BENDRIEJI PRINCIPAI

Kad ES vykdytų įsipareigojimą dėl vaiko teisių, reikia taikyti vienodą požiūrį visose svarbiose ES veiksmų srityse. Šį tikslą galima pasiekti, jei Sutartys, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija ir JT vaiko teisių konvencija (JTVTK) bus bendras visų su vaikais susijusių ES veiksmų pagrindas. Taikydama visas vaikams poveikį darančias priemones ES turi atsižvelgti į vaiko teises.

1.1. Vaiko teisių įtraukimas į ES pagrindinių teisių politiką

2010 m. spalio 19 d. Komisijos priimtoje Veiksmingo Pagrindinių teisių chartijos įgyvendinimo Europos Sąjungoje strategijoje¹² reikalaujama, kad Komisija, **tikrindama, ar gerbiamos pagrindinės teisės**, nuo pat pradžių užtikrintų, kad jos teisės aktų pasiūlymuose visada būtų visiškai laikomasi Chartijos garantuojamų pagrindinių teisių. Vadovaudamasi šia strategija Komisija dirba kartu Europos Parlamentu ir Taryba, kad užtikrintų, kad teisėkūros metu padaryti pakeitimai taip pat visiškai atitiktų Chartijos nuostatas. Be to, Komisija siekia užtikrinti, kad valstybės narės, įgyvendindamos ES teisės aktus nacionalinėje teisėje, laikytųsi Chartijos, kaip reikalaujama jos 51 straipsnio 1 dalyje.

Chartijos 24 straipsnyje garantuojamos vaiko teisės yra vienos iš pagrindinių teisių, aiškiai nurodytos Komisijos strategijoje. Taigi, jai taikomas įprastas patikrinimas dėl pagarbos pagrindinėms teisėms, kurį Komisija taiko svarbiems ES teisės aktų projektams.

Kaip paskelbta Komunikate dėl veiksmingo Chartijos įgyvendinimo strategijos, Komisija sukūrė **stebėjimo, ar teisės aktų projektai dera su Chartija**, priemones. Siekdama

⁸ 2008 m. sausio 16 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl ES vaiko teisių strategijos kūrimo (2007/2093 INI). Paskelbta <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=LT&reference=P6-TA-2008-0012>.

⁹ Regionų komiteto nuomonė. Vietos ir regionų valdžios institucijų bendradarbiavimas siekiant apsaugoti vaiko teises Europos Sąjungoje, OL C 267, 2010 10 1, p. 46–51; Regionų komiteto nuomonė. ES vaiko teisių strategijos kūrimas, OL C 146, 2007 6 30, p. 58–62.

¹⁰ Europos Tarybos nuomonė dėl konsultacijų dokumento. Europos Komisijos konsultacija dėl vaiko teisių. Paskelbta http://www.coe.int/T/TransversalProjects/Children/News/EU%20Consultation%20paper%20final_en.pdf.

¹¹ Europos vaiko teisių forumą 2007 m. įsteigė Komisija Vokietijos pirmininkavimo ES metu. Jame dalyvauja valstybių narių, Europos Parlamento, Regionų komiteto, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto, Europos Tarybos, UNICEF, nacionalinių vaiko teisių stebėjimo institucijų, vaikų ombudsmenų, pilietinės visuomenės atstovai ir kitos suinteresuotosios šalys.

¹² Veiksmingo Pagrindinių teisių chartijos įgyvendinimo Europos Sąjungoje strategija, COM(2010) 573 galutinis, 2010 m. spalio 19 d. Paskelbta <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0573:FIN:LT:PDF>.

sustiprinti savo pasiūlymų dėl pagrindinių teisių, įskaitant vaiko teises, poveikio vertinimą. Komisija parengė veiklos gaires, kurioms vadovaudamiesi jos departamentai galės įvertinti iniciatyvos poveikį pagrindinėms teisėms, įskaitant vaiko teises, ir pasirinkti galimybę, pagal kurią geriausiai atsižvelgiama į pagrindinius vaiko interesus. Veiklos gairėse nagrinėjami klausimai, iškelti „pagrindinių teisių kontroliniame sąraše“, kuris paskelbtas Veiksmingo Chartijos įgyvendinimo strategijoje. Komisija taip pat rengs praktinius vidinius mokymus vaiko teisių ir kitų pagrindinių teisių klausimais, kad sustiprintų ir dar labiau remtų pagarbos pagrindinėms teisėms kultūrą. Be to, Komisija toliau atidžiai seks JT Vaiko teisių komiteto darbą ir tai, kaip jis aiškina JTVTK nuostatas. Tinkamais atvejais, atitinkamų teisės aktų pasiūlymų aiškinamuosiuose memorandumuose bus paaiškinta, kaip juos rengiant atsižvelgta į vaiko teises.

1.2. Įrodymais grįstos politikos pagrindo kūrimas

Įgyvendinant 2006 m. komunikatą paaiškėjo, kad **itin trūksta patikimų, palyginamų ir oficialių duomenų**. Tai labai trukdo kurti ir įgyvendinti tikrą įrodymais grįstą politiką. Vieni iš pagrindinių uždavinių yra gerinti esamas stebėjimo sistemas, nustatyti su vaiko teisėmis susijusios politikos tikslus ir stebėti jų poveikį. Reikia pirmiausia didinti informuotumą apie pažeidžiamiausių vaikų grupių padėtį ir poreikius. Atsižvelgiant į tai, taip pat yra poreikis turėti daugiau informacijos apie nusikaltimų prieš vaikus prevencijos būdus.

Komisija bendradarbiaus su atitinkamomis organizacijomis ir institucijomis, kad **gautų pagrindinių duomenų** ir informacijos sprendimams priimti. Šio proceso metu bus pasinaudota šioje srityje jau sukaupta patirtimi, įskaitant ES pagrindinių teisių agentūros atlikto rodiklių tyrimo rezultatais¹³. Šių Komisijos prašymu sukurtų rodiklių paskirtis – įvertinti, kaip ES įgyvendinamos, saugomos, gerbiamos ir remiamos vaiko teisės. Agentūra jais turėtų vadovautis rinkdama duomenis ir atlikdama mokslinius tyrimus, kad galėtų susidaryti įrodymais pagrįstą nuomonę ir paremti ES institucijas bei valstybes nares, kai šios imasi priemonių ar rengia veiksmus.

1.3. Bendradarbiavimas su suinteresuotosiomis šalimis

Komisija toliau bendradarbiaus ir palaikys dialogą su visomis suinteresuotosiomis šalimis reguliariai susitinkančiame **Europos vaiko teisių forume**.

Valstybėse narėse sukurta įvairių vaiko teisių apsaugos ir rėmimo institucinių ir politinių struktūrų. Visos ES valstybės narės pripažįsta poreikį plėtoti su vaiko teisėmis susijusią politiką, tačiau jos taiko skirtingas šios srities politikos kūrimo ir vykdymo institucines priemones. Komisija, visiškai laikydamasi subsidarumo principo, toliau remis valstybių narių pastangas – skatins dalytis geriausia patirtimi, bendradarbiauti ir bendrauti su nacionalinėmis institucijomis, atsakingomis už vaiko teisių apsaugą ir rėmimą, ir skatins šių institucijų tarpusavio bendradarbiavimą ir bendravimą.

2. KONKRETŲS ES VEIKSMAI VAIKŲ LABUI

2.1. Vaiko interesus atitinkantis teisingumas

Vaiko interesus labiau atitinkančios teisingumo sistemos Europoje kūrimas – pagrindinis uždavinys pagal ES vaiko teisių darbotvarkę. Tai praktiškai itin svarbi sritis, kurioje ES pagal Sutartį turi kompetenciją priimti ES teisės aktus ir paversti vaiko teises tikrove. Todėl šis

¹³ „Vaiko teisių apsaugos, pagarbos ir rėmimo Europos Sąjungoje vertinimo rodiklių kūrimas“ (angl. *Developing indicators for the protection, respect and promotion of the rights of the child in the European Union*). Paskelbta http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/RightsOfChild_summary-report_en.pdf.

aspektas pabrėžiamas Komisijos Stokholmo programos įgyvendinimo veiksmų plane¹⁴ 2010–2015 m. laikotarpiui.

Vaikams gali tekti įvairiai susidurti su teisingumo sistema, pavyzdžiui, kai tėvai skiriasi arba nesutaria dėl globos, kai vaikai padaro pažeidimą, tampa nusikaltimo liudininkais arba aukomis, arba prašo prieglobsčio. Kai vaikai susiduria su jiems nepalankia teisingumo sistema, jų teisės gali būti įvairiai apribojamos arba pažeidžiamos.

Vaikams gali kilti sunkumų pasinaudoti teise į teisinį atstovavimą arba į tai, kad jie būtų išklausti teisme. Be to, vaikai ir jų atstovai gali turėti nepakankamai reikalingos informacijos, kad galėtų pasinaudoti savo teisėmis ar apginti savo interesus teismo procese. Su vaikais gali būti elgiamasi kaip su suaugusiais, jiems ne visada gali būti suteikta speciali apsauga atsižvelgiant į jų poreikius ir pažeidžiamumą ir jiems gali būti sunku rasti išeitį iš padėties. Kad vaiko teisėti interesai būtų gerai apsaugoti, pirmiausia reikia užtikrinti veiksmingas **galimybes** vaikams **naudotis teisingumo sistema** ir dalyvauti administraciniuose ir teismo procesuose.

Šeimos teisės ginčai gali turėti neigiamos įtakos vaikų gerovei. Nuo vieno ar abiejų tėvų atskirti vaikai turi teisę reguliariai palaikyti asmeninius ryšius ir tiesiogiai bendrauti su abiem tėvais, jei tai neprieštaruja vaiko interesams¹⁵. Ši teisė gali būti apribota civilinėse bylose, ypač tarpvalstybinėse bylose dėl santuokos nutraukimo ar gyvenimo skyrium (separacijos). Vaikai gali tapti buvusių partnerių ilgų teisinių tarpvalstybinių ginčų įkaitais, ypač bylose dėl tėvų pareigų nustatymo. Pagal ES teisės aktus¹⁶ jau palengvintas sprendimų dėl tėvų pareigų pripažinimas ir vykdymas. Vaikai ir tėvai turi **gauti tinkamą informaciją** apie savo teises pagal ES ir nacionalinę teisę, kad galėtų jas apginti šeimos teisės bylose. Informacija turėtų būti lengvai prieinama ir turi būti aiškiai nurodytos tinkamos procedūros. Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, parengs ir nuolatos atnaujins faktinius duomenis apie ES ir nacionalinius teisės aktus dėl išlaikymo prievolių, tarpininkavimo ir sprendimų dėl tėvų pareigų pripažinimo ir vykdymo. Tais atvejais, kai **tėvai pagrobia vaikus**, Komisija skirs ypatingą dėmesį Europos Parlamento tarpininko tarptautinio tėvų vykdomo vaikų grobimo atvejais pateiktai informacijai.

Civilinės būklės dokumentų registravimas ir pripažinimas yra svarbus aspektas nustatant vaiko teises. ES judantys vaikai ir tėvai, kuriems prireikia pasinaudoti tokiais dokumentais kitoje valstybėje narėje, dažnai susiduria su brangiomis ir ilgomis tų dokumentų pripažinimo procedūromis (įskaitant vertimą ir autentiškumo įrodymą), dėl kurių gali būti sudėtinga pasinaudoti teisingumo sistema. Todėl Komisija, siekdama 2013 m. pasiūlyti ES priemones, pradėjo viešą konsultaciją dėl būdų, kuriais būtų galima palengvinti civilinės būklės dokumentų pasekmių tarpusavio pripažinimą visoje ES¹⁷.

Vaikų, kuriems iškelta **baudžiamoji byla**, teisė į teisingą bylos nagrinėjimą reiškia privatumo apsaugą, teisę gauti pagal vaiko amžių ir subrendimą pritaikytą informaciją apie kaltinimus ir bylą, teisę į teisinę pagalbą ir teisinį atstovavimą. Tai ypač svarbu, kai byla nagrinėjama

¹⁴ Komisijos komunikatas „Sukurti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę Europos piliečiams. Stokholmo programos įgyvendinimo veiksmų planas“, COM(2010) 171 galutinis. Paskelbta http://ec.europa.eu/justice/news/intro/doc/com_2010_171_en.pdf.

¹⁵ Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 24 straipsnio 3 dalis.

¹⁶ 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinantys Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000, OL L 338, 2003 12 23, p. 1–29.

¹⁷ Komisijos Žalioji knyga „Mažiau administracinių formalumų piliečiams. Skatinti laisvą viešųjų dokumentų judėjimą ir civilinės būklės dokumentų pasekmių pripažinimą“, COM(2010) 747 galutinis. Paskelbta http://ec.europa.eu/justice/policies/civil/docs/com_2010_747_en.pdf.

negimtąja vaiko kalba. 2010 m. ES priėmė **taisykles dėl vertimo žodžiu ir raštu**, kuriomis užtikrinama, kad visi asmenys, įskaitant vaikus, jiems suprantamu būdu gautų informaciją apie savo teises byloje¹⁸. Komisija toliau vykdys savo darbotvarkę, kurios tikslas sustiprinti įtariamųjų ar kaltinamųjų, įskaitant vaikus, procesines teises baudžiamosiose bylose. 2011 m. Komisija pateiks pasiūlymą dėl taisyklių, kuriomis būtų užtikrinama teisė naudotis teisininko paslaugomis, ir pasiūlymą dėl sulaikytų asmenų teisės bendrauti su šeimos nariais, patikimais asmenimis, darbdaviais ir konsulinėmis įstaigomis. Ypatinę dėmesį reikia skirti įtariamiesiems ar kaltinamiesiems asmenims, kurie, pavyzdžiui, dėl amžiaus, psichinės ar fizinės negalios, negali suprasti proceso turinio ar esmės. 2012 m. Komisija pateiks teisės akto pasiūlymą dėl **specialių apsaugos priemonių įtariamiesiems ar kaltinamiesiems asmenims, kurie yra pažeidžiami**. Ši priemonė bus itin svarbi siekiant užtikrinti vaiko interesus atitinkantį teisingumą.

Kyla ypač didelis pavojus, kad **vaikai, kuriems paskelbta laisvės atėmimo bausmė ir kurie yra sulaikymo** institucijose, patirs smurtą ar su jais bus netinkamai elgiamasi¹⁹. Tarptautiniu lygmeniu nustatyta keletas pagrindinių elgesio su vaikais, iš kurių atimta laisvė, principų²⁰. Vaikų sulaikymas turėtų būti krašutinė priemonė ir atitinkamai taikoma kuo trumpiau²¹.

Vaikai **baudžiamajame teismo procese** dažnai dalyvauja **kaip pažeidžiami liudininkai arba nukentėjusieji**. Jie gali būti išnaudojami nusikalstamai veiklai, pavyzdžiui, prekybai neteisėtais narkotikais. Reikia sudaryti teises ir praktines sąlygas, kurių laikantis būtų galima išvengti nereikalingų daugkartinių apklausų ir sumažinti neigiamą dalyvavimo baudžiamajame procese patirtį. Aukomis tapę vaikai turėtų turėti galimybę aktyviai dalyvauti baudžiamajame procese, kad į jų liudijimą būtų atsižvelgta. Naudojant informacines ir ryšio technologijas, ypač vaizdo konferencijas, aukomis tapę vaikai turėtų galimybę aktyviai dalyvauti procese, tačiau išvengtų tiesioginio ryšio su kaltinamais asmenimis. Aukomis tapusiems vaikams reikia tinkamai padėti atsigauti ir skirti kompensaciją už patirtą žalą.

¹⁸ 2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/64/ES dėl teisės į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas baudžiamajame procese, OL L 280, 2010 10 26, p. 1–7.

¹⁹ Pinheiro, P. „Pasaulinė smurto prieš vaikus ataskaita“ (angl. *World Report on Violence Against Children*), Jungtinės Tautos, Ženeva, 2006 m., p. 195–199. Paskelbta <http://www.unviolencestudy.org/>.

²⁰ Pvz., žr. Jungtinių Tautų nepilnamečių, iš kurių atimta laisvė, apsaugos taisykles, 1990 m. gruodžio 14 d. Generalinės Asamblėjos rezoliucija Nr. 45/113. Paskelbta http://www2.ohchr.org:80/english/law/res45_113.htm; Europos Tarybos ministrų komiteto rekomendacija valstybėms narėms Nr. Rec(2006)2 dėl Europos kalėjimo taisyklių, 2006 m. sausio 11 d. Paskelbta <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=955747>.

²¹ Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos 37 straipsnis.

Veiksmai

Atsižvelgdama į civilinio ir baudžiamojo teisingumo politiką ir vadovaudamasi Veiksmingo Pagrindinių teisių chartijos įgyvendinimo strategija, Komisija padės kurti vaiko interesus labiau atitinkančias teisingumo sistemas ES, visų pirma imsis šių veiksmų:

1. 2011 m. priims pasiūlymą dėl direktyvos dėl aukų teisių, kuria bus padidinta pažeidžiamų aukų, įskaitant vaikus, apsauga;
2. 2012 m. pateiks teisės akto pasiūlymą dėl specialių apsaugos priemonių įtariamiesiems ar kaltinamiems asmenims, kurie yra pažeidžiami, įskaitant vaikus;
3. 2013 m. peržiūrės ES teisės aktus, kuriais palengvinamas sprendimų dėl tėvų pareigų pripažinimas ir vykdymas, siekdama užtikrinti, kad sprendimus būtų galima pripažinti ir vykdyti kuo greičiau, ir tinkamais atvejais, be kita ko, nustatyti bendrus būtiniausius standartus;
4. skatins naudotis 2010 m. lapkričio 17 d. Europos Tarybos gairėmis dėl vaiko interesus atitinkančio teisingumo²² ir į jas atsižvelgs rengdama būsimus teisinius dokumentus civilinio ir baudžiamojo teisingumo srityje;
5. remis ir skatins plėtoti teisėjų ir kitų specialistų mokymą Europos lygmeniu optimalaus vaikų dalyvavimo teisingumo sistemose klausimais.

2.2. Tikslinės ES pastangos apsaugoti vaikus, kai jie yra pažeidžiami

Kai kurių kategorijų vaikai yra ypač pažeidžiami ir dėl įvairių socialinių, politinių ir ekonominių veiksnių jų gyvybei ir gerovei kyla didesnis pavojus. Pavyzdžiui, skurdą ir socialinę atskirtį patiriantys vaikai²³, dažnai turintys ir piktnaudžiavimo narkotikais problemų, yra linkę prasčiau mokytis ir yra prastesnės fizinės bei psichinės sveikatos²⁴. Taip pat yra didesnė tikimybė, kad jie pateks į konfliktą su teisingumo sistema. **Vaikų, kuriems gresia skurdas** ir socialinė atskirtis, poreikiai bus nagrinėjami Komisijos rekomendacijoje dėl vaikų skurdo, kurioje bus išdėstyti bendrieji principai ir siūlomos veiksmingo stebėjimo priemonės, siekiant užkirsti kelią vaikų skurdui ir su juo kovoti pagal Kovos su skurdu ir socialine atskirtimi planą.

Taip pat yra didesnė tikimybė, kad **negalią turinčių vaikų** teisės gali būti pažeistos; jiems reikia skirti ypatingą apsaugą²⁵.

Vaikų gerovė gali būti užtikrinta tik visuomenėje, kurioje vaikai nepatiria smurto, piktnaudžiavimo ir išnaudojimo. 2010 m. kovo mėn. Komisija priėmė dviejų direktyvų pasiūlymus, kuriais siekiama sustiprinti vienų pažeidžiamiausių vaikų – tų, kurie yra tapę **seksualinio išnaudojimo arba prekybos žmonėmis aukomis**, apsaugos sistemą. Prekybos

²² Europos Tarybos gairės dėl vaiko interesus atitinkančio teisingumo, kurias 2010 m. lapkričio 17 d. priėmė Ministrų komitetas. Paskelbta <https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?id=1705197&Site=CM>.

²³ Žr. Komisijos Užimtumo, socialinių reikalų ir lygių galimybių generalinio direktorato ataskaitą dėl vaikų skurdo ir gerovės ES. Dabartinė padėtis ir būsimi veiksmai, 2008 m. vasario 28 d. Paskelbta <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=751&langId=en&pubId=74&type=2&furtherPubs=yes>.

²⁴ Komisijos komunikatas „Solidarumas sveikatos srityje. Sveikatos priežiūros skirtumų mažinimas ES, COM(2009) 567 galutinis. Paskelbta http://ec.europa.eu/health/ph_determinants/socio_economics/documents/com2009_en.pdf.

²⁵ Komisijos komunikatas „2010–2020 m. Europos strategija dėl negalios. Tolesnis siekis kurti Europą be kliūčių“, COM(2010) 636 galutinis. Paskelbta <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0636:FIN:LT:PDF>.

žmonėmis srityje svarbu užtikrinti, kad toliau plėtojant kovos su prekyba žmonėmis politiką, visų pirma kuriant integruotą kovos su prekyba žmonėmis strategiją, kuri bus priimta 2012 m., būtų visiškai atsižvelgta į ypatingus vaikų poreikius.

Dėl **prieglobsčio prašančių vaikų** sulaikymo administraciniais tikslais Komisija siekė pažangos dėl savo 2008 ir 2009 m. pasiūlymų, kuriais iš dalies keičiami ES prieglobsčio teisės aktai. Pagal šiuos pasiūlymus draudžiama sulaikyti vaikus, nebent tai svarbu atsižvelgiant į jų interesus, ir tik visapusiškai įvertinus visas kitas galimybes. Taip pat nustatyta įvairių būtinų apsaugos priemonių ir procedūrinių garantijų dėl teisės į teisminę peržiūrą ir teisinį atstovavimą. Galiausiai pasiūlymuose aiškiai draudžiama sulaikyti prieglobsčio prašančius nelydimus vaikus.

2010 m. Komisijos veiksmų plane dėl nelydimų nepilnamečių²⁶, pristatomas bendras ES požiūris į **nelydimus arba atskirtus vaikus**, atvykstančius iš ES nepriklausančių šalių. Veiksmų plane nustatytos vaikams skirtos priėmimo priemonės ir procedūrinės garantijos, kurios turėtų būti taikomos nuo tos akimirkos, kurią vaikas randamas, tol, kol priimamas ilgalaikis sprendimas. Jame taip pat pabrėžiama vaiko atstovavimo svarba, siūlomi veiksmai siekiant pašalinti ES prieglobsčio prašantiems nelydimiems nepilnamečiams teikiamos priežiūros trūkumus²⁷ ir išvengti nelydimų nepilnamečių, kuriais turėtų rūpintis viešosios institucijos, dingimo problemos.

Patyrę ir tinkamai **išsilavinę specialistai** gali užkirsti kelią problemoms ir padėti traumuotiems vaikams. Su vaikais ir vaikų labai dirbantys specialistai turėtų būti tinkamai rengiami skirtingo amžiaus vaikų teisių ir poreikių ir jiems tinkamo proceso klausimais. Be to, jie turėtų būti rengiami bendrauti su bet kurio amžiaus ir vystymosi etapo vaikais, taip pat su ypač pažeidžiamose situacijose atsidūrusiais vaikais.

2009 m. daugiau nei 6 mln. jaunuolių **mokyklą** paliko įgiję tik pagrindinį ar žemesnį išsilavinimą; 17,4 proc. jų įgijo tik pradinį išsilavinimą. Dėl šios priežasties vienas iš pagrindinių Europos Vadovų Tarybos tikslų pagal strategiją „Europa 2020“ yra iki mažiau nei 10 proc. sumažinti mokyklos nebaigusių asmenų skaičių. Galimybės visiems vaikams gauti **ankstyvosios vaikystės ugdymą** ir priežiūrą yra sėkmingo mokymosi visą gyvenimą, socialinės integracijos, asmens vystymosi ir vėlesnio įsidarbinimo galimybių pagrindas. Komisija jau nustatė konkrečius politinius veiksmus ir rekomendacijas mokyklos nebaigimo problemai spręsti²⁸. Be to, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, ji skatins iniciatyvas, kad paremtų kokybišką ankstyvosios vaikystės ugdymą ir priežiūrą, kovą su segregacija švietimo sistemose ir skleistų gerąją patirtį.

Romų vaikų padėtis ES kelia itin didelį susirūpinimą, nes dėl įvairių veiksnių jie yra labai pažeidžiami ir susiduria su tokiomis problemomis²⁹ kaip prasta sveikata, prastas būstas, prasta

²⁶ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai „Veiksmų planas dėl nelydimų nepilnamečių“ (2010–2014 m.), COM(2010) 213, galutinis. Paskelbta <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0213:FIN:LT:PDF>.

²⁷ ES pagrindinių teisių agentūros ataskaita „Atskirti, prieglobsčio ES valstybėse narėse prašantys vaikai“, 2010 m. balandžio mėn.

²⁸ Komisijos Komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui. Mokyklos nebaigusių asmenų skaičiaus mažinimas – vienas svarbiausių strategijos „Europa 2020“ tikslų, COM(2011) 18 galutinis. Paskelbta http://ec.europa.eu/education/school-education/doc/earlycom_lt.pdf.

²⁹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Nediskriminavimas ir lygios galimybės: atnaujintas įsipareigojimas“, COM(2008) 420 galutinis. Paskelbta <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0420:FIN:LT:PDF>.

mityba, atskirtis, diskriminacija ir smurtas³⁰. Socialinė romų vaikų atskirtis dažnai siejama su tuo, kad jų gimimas neregistruojamas, jie retai lanko ankstyvosios vaikystės ugdymo ir aukštesnio išsilavinimo įstaigas, dažnai nebaigia mokyklos, tampa prekybos žmonėmis ir darbo išnaudojimo aukomis. Pagrindinė kliūtis, dėl kurios romų vaikai negali gauti kokybiško išsilavinimo – segregacija.

Vaikai gali dingti, nesvarbu, koks būtų jų amžius, lytis ar socialinis statusas. Mažai žinoma, kodėl vaikai **pabėga** iš namų ar iš institucijų, kuriose gyvena, tačiau žinome, kad grėsmės yra didžiulės – grėsmės jų saugumui, psichikos ir fizinei sveikatai, gerovei ir gyvybei. Dingę vaikai gali patirti smurtą ir būti išnaudojami; jie gali tapti prekybos žmonėmis aukomis arba būti priversti elgetauti ir užsiimti prostitucija.

Komisija nustatė įvairių priemonių, kuriomis galima pasinaudoti dingus vaikui. Jau keletą metų kai kurios valstybės narės³¹ diegė viešas perspėjimo apie pagrobtus arba dingusius vaikus sistemas, kai kyla didelis pavojus atitinkamų vaikų saugumui ir gerovei. Komisija toliau skatins tarpvalstybinį valstybių narių bendradarbiavimą vaikų pagrobimo atvejais, naudojantis **pranešimo apie vaikus priemonėmis**. Valstybės narės, siekdamos pagerinti bendradarbiavimą šioje srityje, 2009 m. birželio mėn. susitarė geriau naudotis Šengeno informacine sistema ir susijusiais kiekvienoje valstybėje narėje esančiais SIRENE biurais, kai ieškoma dingusių vaikų. Komisija prie šio proceso prisidės 2011 m. gegužės mėn. Komisijos sprendimu priimdama naują SIRENE vadovo redakciją. Jame bus pateiktos tokiais atvejais taikytinos taisyklės ir tvarka.

116 000 karštąja pranešimų apie dingusius vaikus linija teikiama pagalba ir parama; tai gali būti gyvybiškai svarbi linija, skirta dingusiems vaikams ir jų tėvams. Kadangi karštoji linija ES lygmeniu diegiama prastai, Komisija 2010 m. priėmė komunikatą³², kad paskatintų valstybes nares prioritetine tvarka įdiegti pranešimų apie dingusius vaikus karštąją liniją ir užtikrinti, kad visoje Sąjungoje būtų teikiama tokios pačios kokybės paslauga. Komisija toliau atidžiai stebės, kaip visose valstybėse narėse diegiama pranešimų apie dingusius vaikus karštoji linija. Jei per tinkamą laiką nebus padaryta tolesnė pažanga, Komisija svarstys galimybę pateikti pasiūlymą dėl įstatymo galią turinčio teisės akto, siekdamą užtikrinti, kad karštoji linija 116 000 visiškai veiktų visose valstybėse narėse.

Vaikai gali būti labai pažeidžiami ir dėl šiuolaikinių technologijų. Interneto technologijos suteikia išskirtinių galimybių vaikams ir jaunuoliams, nes jie, naudodamiesi šiomis technologijomis, gali įgyti žinių, naudotis skaitmeninio mokymosi galimybėmis ir dalyvauti viešuose debatuose. Vaikai yra ypač pažeidžiami, kai audiovizualinės žiniasklaidos priemonėse ir internete susiduria su žalingu turiniu ar elgesiu, pavyzdžiui, **priekabiavimu elektroninėje erdvėje ir viliojimu**. Vaikai visoje Europoje tvirtina, kad fizinis ir emocinis **priekabiavimas mokyklose** yra jų kasdienio gyvenimo dalis³³. Nustatyta, kad priekabiavimas elektroninėje erdvėje yra šiuolaikinė priekabiavimo forma, dėl kurios nedelsiant reikia imtis veiksmų ir į juos įtraukti visas susijusias šalis, kaip antai socialinių tinklų svetaines, interneto teikėjus ir policiją. Komisija siekia užtikrinti aukšto lygio **vaikų** apsaugą, įskaitant jų asmens

³⁰ „Kliūčių įveikimas: romų moterys ir joms pasiekama valstybinė sveikatos priežiūra. Buvusio ES Europos rasizmo ir ksenofobijos kontrolės centro (dabar ES pagrindinių teisių agentūros) ataskaita, 2003 m.

³¹ Šiuo metu pranešimo apie vaikus sistema veikia aštuoniose valstybėse narėse: Nyderlanduose, Portugalijoje, Prancūzijoje, Liuksemburge, Belgijoje, Graikijoje, Vokietijoje ir Jungtinėje Karalystėje.

³² Komisijos komunikatas „Numeris 116 000. Europos karštoji pranešimų apie dingusius vaikus linija“, COM(2010) 674. Paskelbta http://ec.europa.eu/justice/policies/children/docs/com_2010_674_en.pdf.

³³ Eurobarometro kokybinis tyrimas „Vaiko teisės“, 2010 m. spalio mėn. Paskelbta http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/quali/ql_right_child_sum_en.pdf.

duomenų apsaugą³⁴, **skaitmeninėje erdvėje**, kartu visiškai paisydama jų teisės naudotis internetu socialinio ir kultūrinio ugdymo labui. Vykdydama Saugesnio interneto programą³⁵ Komisija koordinuoja ir remia pastangas įgalinti ir apsaugoti internetu besinaudojančius vaikus. Įvairūs informacijos ir ryšių technologijų pramonės sektoriai dalyvavo savireguliacijos iniciatyvose, visų pirma siekdami labiau apsaugoti **mobiliaisiais telefonais**³⁶ ir **socialinių tinklų svetainėmis**³⁷ **besinaudojančius vaikus**, taip pat prisidėjo prie Europos informacijos apie **vaizdo ir internetinių žaidimų** reitingus sistemos³⁸. Dabar Komisija ragins imtis veiksmų mobiliųjų prietaisų ir žaidimų pultų gamintojus, interneto paslaugų teikėjus, mobiliųjų programų ir turinio teikėjus, vartotojų organizacijas, tyrėjus ir vaikų gerovės organizacijas.

Komisija atidžiai stebi, kaip valstybės narės į nacionalinę teisę perkelia **Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvą**³⁹, kurios perkėlimo terminas buvo 2009 m. gruodžio 19 d. Direktyva išplečiamas vaikų apsaugos standartų taikymas – jie taikomi nebe tik tradicinėms televizijos programoms, bet ir sparčiai populiarėjančioms užsakomosios audiovizualinės žiniasklaidos paslaugoms, ypač internetui.

Veiksmai

Komisija padės įgalinti ir apsaugoti vaikus, kai jie yra pažeidžiami, visų pirma

6. remis dalijimąsi geriausia patirtimi ir artimai su nelydimais vaikais bendraujančių globėjų, viešųjų institucijų ir kitų subjektų mokymo gerinimą (2011–2014 m.);
7. skirs ypatingą dėmesį vaikams Romų integracijos nacionalinių strategijų ES pagrindų programoje, kuri bus priimta 2011 m. pavasarį, ir pirmiausia skatins veiksmingiau naudoti struktūrinius fondus romų integracijai;
8. tvirtai skatins ir remis visas valstybes nares, kad jos greitai įdiegtų visiškai veikiančią pranešimų apie dingusius vaikus liniją 116 000 ir perspėjimo apie vaikus priemonės (2011–2012 m.);
9. vykdydama Saugaus interneto programą ir bendradarbiaudama su pramonės atstovais per savireguliacijos iniciatyvas, remis valstybių narių ir kitų suinteresuotųjų šalių pastangas stiprinti prevenciją, suteikti daugiau galių ir galimybių vaikams visapusiškai naudotis internetinėmis technologijomis bei kovoti su tokiais problemomis, kaip priekabiavimas elektroninėje erdvėje, susidūrimas su žalingu turiniu ir kitokios grėsmės internete (2009–2014 m.).

³⁴ Žr. Komisijos komunikato „Visapusiškas požiūris į asmens duomenų apsaugą Europos Sąjungoje“, COM(2010) 609 galutinis, 2.1.2 punktą. Paskelbta http://ec.europa.eu/justice/news/consulting_public/0006/com_2010_609_en.pdf

³⁵ 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1351/2008/EB, nustatantis daugiamečią internetu ir kitomis ryšių technologijomis besinaudojančių vaikų apsaugos Bendrijos programą, OL L 348, 2008 12 24, p. 118–127.

³⁶ http://ec.europa.eu/information_society/activities/sip/docs/mobile_2005/europeanframework.pdf.

³⁷ http://ec.europa.eu/information_society/activities/social_networking/docs/sn_principles.pdf.

³⁸ <http://www.pegi.info/>.

³⁹ 2010 m. kovo 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/13/ES dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų tam tikrų nuostatų, susijusių su audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų teikimu, derinimo (Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva), OL L 95, 2010 4 15, p. 1–24.

2.3. Vaikai ES išorės veiksmų politikoje

ES pasiryžusi prioritetine tvarka **remti ir saugoti vaiko teises ir išorės veiksmų politikoje**⁴⁰, įskaitant teisminį bendradarbiavimą civilinėse bylose ES kompetencijos srityse. Todėl svarbu, kad ES su trečiosiomis šalimis vykdydama išorės veiksmus, turinčius įtakos vaiko teisėms, turėtų tvirtą bendrą požiūrį, kad prireikus galėtų greitai ir veiksmingai reaguoti. ES išorės politika dėl vaiko teisių bus vykdoma vadovaujantis 2008 m. komunikatu „Ypatingas dėmesys vaikų klausimui ES vykdant išorės veiksmus“ ir prie jo pridėtu veiksmų planu.

ES tvirtai pasiryžusi išnaikinti visas smurto prieš vaikus rūšis. Maždaug 200 mln. vaikų visame pasaulyje kasmet patiria smurtą namuose, daugiau nei 200 mln. vaikų visame pasaulyje patiria seksualinį smurtą, daugiau nei 50 000 vaikų nužudoma ir iki 2 mln. vaikų yra gydomi ligoninėse dėl smurtinių sužalojimų. ES toliau įgyvendins ES gaires dėl vaiko teisių, kuriose šiuo metu dėmesys skiriamas kovai su visomis **smurto prieš vaikus** rūšimis. Iki 2011 m. pabaigos ES įvertins gairių įgyvendinimo pažangą nuo 2007 m. Pagal teminę programą „Investicijos į žmones“ numatyta 2011–2013 m. finansuoti kovos su smurtu prieš vaikus projektus.

Daugiau nei 200 mln. **vaikų** visame pasaulyje vis dar verčiami **dirbti**, ir mažiausiai 115 mln. yra sunkiausių formų vaikų darbo aukos. Vadovaudamasi 2010 m. Komisijos tarnybų darbinio dokumentu ir Tarybos išvadomis dėl vaikų darbo, ES toliau stengsis kovoti su šia problema. ES, atsižvelgdama į tarptautinę patirtį ir kompetentingų tarptautinių organizacijų požiūrį, iki 2011 m. pabaigos parengs ataskaitą dėl sunkiausių formų vaikų darbo ir prekybos. 2011 m. atrinks kovos su vaikų darbu trečiosiose šalyse projektus pagal teminę programą „Investicijos į žmones“.

Vaikai ginkluotuose konfliktuose⁴¹ yra itin pažeidžiami, ypač kai netenka tėvų arba globėjų arba yra nuo jų atskiriami. Kyla pavojus, kad vaikus užverbuos ginkluotosios grupuotės, jie patirs seksualinę prievartą ir išnaudojimą arba taps prekybos žmonėmis aukomis. Jie neproporcingai kenčia nuo prastos mitybos ir ligų, nes negali naudotis pagrindinėmis socialinėmis paslaugomis, sveikatos priežiūra ar švietimu. Apskaičiuota, kad bet kuriuo metu maždaug 300 000 vaikų, iš kurių 40 proc. mergaitės, yra siejami su ginkluotaisiais konfliktais ir grupuotėmis. ES toliau sieks apsaugoti į ginkluotus konfliktus įtrauktų arba nuo jų nukentėjusių vaikų teises, vadovaudamasi ES gairių dėl vaikų ginkluotuose konfliktuose 2010 m. įgyvendinimo strategijoje nustatytais konkrečiais veiksmais.

Būtina išnaikinti **vaikų sekso turizmą**. Šis reiškinys priklauso organizuoto sekso pramonei, kuri apima prostituciją, prekybą žmonėmis, vaikų pornografijos kūrimą ir platinimą ir keliaujančių lytinius nusikaltimus padariusių asmenų vykdomą vaikų išnaudojimą. Kadangi keliaujantiems lytinius nusikaltimus padariusiems asmenims gresia teisinės pasekmės jų gimtosiose ES šalyse, reikia imtis veiksmų ir padidinti tyrimų bei baudžiamojo persekiojimo atvejų skaičių ES dėl nusikaltimų, padarytų už ES ribų.

ES tęs **politinį dialogą** su trečiomis šalimis ir tarptautinėmis organizacijomis, kad išlaikytų arba pagerintų pagarbą ir paramą vaiko teisėms. Vykdydama **plėtros politiką** ES toliau

⁴⁰ Po 2006 m. Komunikato „Dėl ES vaiko teisių strategijos kūrimo“ sukurta visapusiška ES išorės veiksmų politikos sistema: Komunikatas „Ypatingas dėmesys vaikų klausimui ES vykdant išorės veiksmus“ ir pridėdamas tarnybų darbinis dokumentas „Vaikai nepaprastosios padėties ir krizės situacijose“ (2008 m.), ES gairės dėl vaiko teisių (2007 m.), ES gairės dėl vaikų ir ginkluotų konfliktų (2003 m., atnaujintos 2008 m.), Tarybos išvados dėl vaikų plėtojant vystymosi ir humanitarinius aspektus (2008 m.) ir Tarybos išvados dėl vaikų darbo (2010 m.).

⁴¹ Manoma, kad vien tik praėjusį dešimtmetį per ginkluotus konfliktus žuvo daugiau nei 2 mln. vaikų, fiziškai suluošinti dar 6 mln., o maždaug 20 mln. vaikų buvo perkelti gyventi kitur arba yra pabėgėliai ir 1 mln. – našlaičiai.

skatins įgyvendinti vaiko apsaugos reformą ir atidžiai stebės, kokią pažangą viso stojimo proceso metu daro šalys kandidatės bei potencialios šalys kandidatės vaiko teisių srityje, visų pirma dėl etninių mažumų vaikų ir socialiai atskirtų grupių, kaip antai romų, kurios laikomos ypač pažeidžiamomis, vaikų teisių.

Dvišalis bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis bus vykdomas tokiose srityse kaip vystymosi programų, kuriose dėmesys skiriamas vaiko teisėms, tobulinimas, tvirtesnių nacionalinių struktūrų ir institucijų rėmimas, įskaitant nepriklausomų vaiko teisių institucijų kūrimą, teisėkūros reformų skatinimas pagal atitinkamus tarptautinius standartus ir vaiko teisių rėmimas taikant **prekybos priemones ir tarptautines derybas**.

Daugiašalio bendradarbiavimo srityje ES toliau remis tarptautines iniciatyvas, be kita ko rezoliucijų pateikimą JT Generalinėje Asamblėjoje ir JT Žmogaus teisių taryboje. Ji taip pat aktyviau koordinuos veiksmus su tarptautinėmis suinteresuotosiomis šalimis.

ES tęs ir labiau remis **humanitarinės pagalbos** projektus ir veiklą, tiesiogiai skirtus ypatingiems nepaprastose situacijose esančių vaikų poreikiams tenkinti, remdamasi 2008 m. tarnybų darbiniu dokumentu „Vaikai nepaprastose ir kritinėse situacijose“⁴².

Veiksmas

10. ES toliau įgyvendins 2007 m. ES vaiko teisių propagavimo ir apsaugos gaires⁴³, kuriose dėmesys skiriamas kovai su visomis smurto prieš vaikus rūšimis. ES taip pat įvertins, kaip gairės įgyvendinamos. ES pagal 2010 m. atnaujintą įgyvendinimo strategiją įgyvendins ES gaires dėl vaikų ir ginkluotų konfliktų⁴⁴.

3. VAIKŲ DALYVAVIMAS IR INFORMUOTUMO DIDINIMAS

Pagal 2008 ir 2009 m. dviejų Eurobarometro apklausų rezultatus 76 proc. apklaustų vaikų⁴⁵ nežinojo, kad turi teisių, o 79 proc. nežinojo, į ką prireikus galėtų kreiptis. 88 proc. respondentų paklausti, kaip ES turėtų remti ir saugoti vaiko teises, nurodė, kad ES turėtų vaikams teikti daugiau prieinamos informacijos apie jų teises.

Kad vaiko teisės būtų visiškai pripažįstamos, **vaikai turi turėti galimybę išreikšti savo nuomonę** ir dalyvauti priimant su jais susijusius sprendimus. Chartijos 24 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad ES, sprendama su vaikais susijusius klausimus, turi atsižvelgti į jų nuomonę pagal jų amžių ir subrendimą.

Komisijos iki šiol dėtos pastangos **konsultuoti ir išklausti vaikus**⁴⁶ yra pradinis taškas teikiant daugiau galimybių vaikams dalyvauti kuriant ir vykdam jiems įtakos turinčius veiksmus ir politiką, pavyzdžiui, švietimo, sveikatos ar aplinkos politiką. Todėl Komisija remsis Europos vaiko teisių forumo kompetencija ir toliau dirbs su forumu, vaikų ombudsmenais ir kitais šioje srityje svarbiais partneriais.

Siekiant užtikrinti, kad **vaikai būtų geriau ir veiksmingiau informuojami** apie jų teises ir atitinkamas ES politikos sritis, reikės konsoliduoti ir modernizuoti esamas informavimo

⁴² Komisijos komunikatas „Ypatingas dėmesys vaikų klausimui ES vykdam išorės veiksmus“, COM(2008) 55 galutinis. Paskelbta <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0055:FIN:LT:PDF>.

⁴³ Paskelbta <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/16031.lt07.pdf>.

⁴⁴ Paskelbta <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/10019.lt08.pdf>.

⁴⁵ Paskelbta http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_235_en.pdf ir http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_273_en.pdf.

⁴⁶ Eurobarometro kokybinis tyrimas „Vaiko teisės“, 2010 m. spalio mėn. Paskelbta http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/quali/ql_right_child_sum_en.pdf.

priemonės. Šiuo metu vaikams skirtą informaciją ES portale EUROPA galima rasti pasirinkus ***Greitąsias nuorodas vaikams***⁴⁷ ir apsilankius ***Mokytojų kampelyje***⁴⁸. Šiuose tinklalapiuose galima rasti visų ES institucijų pateiktą vaikams aktualią informaciją. Didžiąją dalį šiuose tinklalapiuose pateiktos informacijos taip pat galima rasti atskirų Komisijos generalinių direktoratų arba kitų ES institucijų svetainėse. Tačiau šiuo metu trūksta išsamios, bendros ir lengvai prieinamos informacijos apie vaiko teises ir vaikams svarbias ES politikos sritis.

Veiksmas

11. 2011 m. Komisija sukurs bendrą prieigą portale EUROPA, kur vaikai galės rasti informacijos apie ES ir vaiko teises. Naudodamiesi šia bendra prieiga vaikai galės lengvai susipažinti su įvairaus amžiaus vaikams suprantama informacija, o tėvai ir mokytojai galės rasti informacijos ir mokymo medžiagos. Komisija pakvies kitas ES institucijas prisijungti prie šios iniciatyvos.

IŠVADA

Šia ES vaiko teisių darbotvarke Komisija ragina ES institucijas ir valstybes nares atnaujinti įsipareigojimą labiau saugoti ir remti vaikų teises. ES savo veiksmams turėtų rodyti pavyzdį, kaip laikytis Sutarčių, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos ir JT VTK nuostatų, susijusių su vaiko teisėmis. Komisija nuolatos apžvelgs ES vaiko teisių darbotvarkės įgyvendinimo pažangą metinėje Chartijos taikymo ataskaitoje.

Kaip pabrėžta strategijoje „Europa 2020“, pakankamai neinvestuojant į politikos sritis, susijusias su vaikais, gali atsirasti ilgalaikių padarinių, kurie gali turėti didelį poveikį mūsų visuomenei. Valstybės narės turi ryžtingai veikti daugelyje šių politikos sričių, o Komisija pasirengusi jas remti ir su jomis bendradarbiauti. Komisija toliau prisidės prie bendrų veiksmų siekiant visų vaikų gerovės ir saugumo. Visos dalyvaujančios šalys turi iš naujo įsipareigoti įgyvendinti pasaulio, kuriame vaikai gali būti vaikais, saugiau gyventi, žaisti, mokytis, pilnavertiškai vystytis ir naudotis visomis esamomis galimybėmis, viziją.

⁴⁷ http://europa.eu/quick-links/eu-kids/index_lt.htm.

⁴⁸ http://europa.eu/teachers-corner/index_lt.htm.